

**ВИКЛАДАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРАВА ЯК ЧИННИК
ПІДВИЩЕННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ**

*В.А. Довбиш,
Вінницький національний технічний університет (м. Вінниця)*

Запровадження в економіку України ринкових форм господарювання з одночасним забезпеченням державою соціальної орієнтації економіки вимагає відповідного законодавчого закріплення коригування підходів до правозастосовної практики. В зв'язку з цим підвищуються вимоги до майбутніх фахівців-менеджерів щодо знання ними основ підприємницького права та покращення навичок застосування норм господарського законодавства у своїй повсякденній практиці. Сьогодення потребує висококваліфікованих спеціалістів на всіх напрямках економічних відносин. Метою навчального процесу Інституту менеджменту Вінницького національного університету (ВНТУ) є підготовка саме таких фахівців. При цьому враховується досвід реформування вітчизняної економіки, який свідчить, що економісти мають знати правові норми особливо глибоко, щоб впевнено почувати себе в правовому просторі. Адже саме юридичні знання відіграють роль знаряддя, яке може використовуватись в економічній поведінці для досягнення позитивних зрушень як в народному господарстві України в цілому, так і на конкретному підприємстві.

Серед студентів ВНТУ - майбутніх менеджерів - особливо твердо панує думка, що без юридичних знань не можна досягти значних успіхів в своїй подальшій трудовій діяльності. Тому вони старанно працюють над засвоєнням норм Конституції України, положень вітчизняних законів, Цивільного кодексу, Господарського кодексу, підзаконних нормативно-правових актів. Отримані правові знання майбутні менеджери застосовують в своїй діяльності, укладаючи та виконуючи різні господарські та цивільно-правові угоди. Це є свідченням того, що вивчення норм підприємницького права має велике гуманістичне значення, яке знаходить свій прояв в їх правосвідомості.

Остання, як один з видів суспільної свідомості, являє собою психічне відображення правової дійсності. Вона є сукупністю ідей, поглядів, суджень, уявлень, вимог, переконань, емоцій, почуттів і т.п. стосовно суб'єктивних прав та обов'язків, об'єктивного права, а також соціальних інститутів, які їх опосередковують (держави, правопорядку, юридично значущої поведінки тощо). Тобто, правосвідомість (поряд з юридичними текстами – джерелами права у формальному розумінні – та правовідносинами) є однією з форм об'єктивації, зовнішнього буття права.

Правосвідомість особи проявляє себе через поведінку, яку в теорії права поділяють на правомірну та протиправну. Засоби підприємницького права спрямовуються на формування та поширення в середовищі майбутніх менеджерів першого типу поведінки. Під нею розуміється соціально-корисна, бажана, а в окремих випадках - обов'язкова поведінка відповідно до норм права. Правомірною поведінкою здійснюється під прямим чи опосередкованим впливом права. У зв'язку з різноманіттям юридичних наслідків вона направлена на впорядкування суспільних відносин, в тому числі бізнесових, стабілізацію правопорядку, сприяння задоволенню законних інтересів і потреб самих учасників правовідносин.

Формування та підвищення правосвідомості багато в чому залежить від реальної ситуації в суспільстві, в якому відбувається цей процес. Це чинник вирішальний, але не єдиний. Велику роль відіграють і чинники суб'єктивного характеру. Окремі теоретики поділяють їх на: а) зовнішні (включають інститути правової системи, національні та соціальні групи, різного роду неформальні спільноти, під впливом яких відбувається соціалізація особи); б) внутрішні (які характеризують механізм світосприйняття, процес особистісного аналізу норм права та прийняття рішень тощо. Охоплюють потреби, особисте ставлення до права, інтереси, психологічні якості особи).

В ході викладання дисципліни "Підприємницьке право" береться до уваги і те, що розвиток правосвідомості студентів на основі означених чинників значною мірою залежить також від характеру, темпу, змісту процесу загальноправової соціалізації особи. Під цим поняттям фахівці розуміють процес, в результаті якого особа навчається думати і поводити себе відповідно до рівня засвоєння та активного відтворення соціально-правового досвіду, набутого в умовах взаємодії з іншими людьми та суспільством в цілому, а також різних видів суспільно-правової дійсності. Відбувається цей процес як в умовах стихійного впливу на особу різних обставин суспільного життя, так і в умовах правового виховання, тобто цілеспрямованого формування особистості, завдяки якому вона засвоює базові правові цінності, принципи, стереотипи, установки, переконання особи. Це впливає на становлення первинних моделей поведінки людини, допомагає особі свідомо обирати та застосовувати правові норми у своєму житті.

Підвищення правосвідомості майбутніх менеджерів засобами дисципліни "Підприємницьке право" здійснюється в процесі вивчення і усвідомлення студентами основних правових понять, які використовуються у підприємстві. Особливою увагою в дисципліні користується певний мінімум правових знань, які необхідні кожному підприємцеві. Серед них: що таке підприємство; правовий статус його суб'єктів; які вимоги встановлює закон до їх установчих документів; які види господарської діяльності потребують особливого дозволу держави; порядок укладання, зміни та виконання договорів між суб'єктами підприємства; правові наслідки невиконання договірних зобов'язань; поняття, сутність та строки позовної давності; правові основи захисту від недобросовісної конкуренції; правове регулювання банкрутства та відповідальності за порушення законодавства підприємцями тощо.

ВИСНОВКИ

Правова освіта є важливим чинником формування громадянського суспільства в Україні. Важливим її елементом виступає дисципліна "Підприємницьке право", яка сприяє підвищенню загальноправової культури майбутніх менеджерів як представників середнього прошарку суспільства – стабілізуючої його основи.

З метою поглиблення і вдосконалення засвоєння студентами правових норм як одного із шляхів гуманізації навчального процесу доцільне було б введення в зміст дипломних робіт майбутніх менеджерів глави (розділу, параграфу) "Правові основи..." (Правова база...", "Законодавство України про..." тощо). Це значно посилює їх зацікавленість до правових знань та сприяло б в кінцевому результаті демократизації суспільства в цілому.

1. Головченко В., Потьомкін А. Правові механізми формування правосвідомості студентів // Право України. - 2006. - №4. - С. 103.

УДК 378

Г 94

Друкується за рішенням Вченої ради Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України. Протокол № 12 від 29 червня 2006 року

Редакційна колегія: акад. АПНУ **Б. І. Мокін**, проф. **Т. Б. Буяльська**, проф. **Л. Є. Азарова**, доц. **І. О. Головашенко**, доц. **Л. П. Громова**, доц. **Л. А. Мацко**, доц. **А. В. Слободянюк**, доц. **М. Г. Прадівляний**

Відповідальний за випуск доц. **Г. П. Котлярова**

Тексти доповідей друкуються в авторській редакції (мовою оригіналу)

Підготували до друку: *Н. О. Андрущенко, В. О. Дружиніна, О. Д. Скалоцька, Т. О. Старічек, З. В. Поліщук*

Г 94 Гуманізм та освіта. Збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 19–21 вересня 2006 р. — Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. — 464 с.

ISBN 966-641-188-1

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта» присвячені проблемам збереження гуманістичних цінностей освіти, застосуванню інноваційних та інформаційних технологій у навчанні а також гендерному підходу в системі освіти.

Матеріали конференції включають питання з таких напрямків: цінності і цілі освіти; завдання та проблеми формування національної технічної інтелігенції; соціально-психологічні, філософсько-культурологічні та гендерні аспекти університетської освіти; гуманістична спрямованість та сучасні тенденції мовної підготовки студентів у ВНЗ; інформаційне суспільство, потреби модернізації освіти, студентське самоврядування у ВНЗ.

УДК 378

ISBN 966-641-188-1

© Укладання, Вінницький національний технічний університет, 2006